

Hot och hat mot politiker

(September 2026)

Medverkande: Elin Bohman pressekreterare på Brå, Anna Frenzel forskare på Brå,

Daniel Jakobsson Polisens demokratigrupp, Jan Jönson Politiker

Nyhetsröst:

”Så som samhällsklimatet är, så som hatet mot oss som valt offentliga uppdrag uttrycks, med de hot, så ska jag ärligt säga att jag inte på förhand hade kunnat förstå den fulla innebörden av allt det som skulle komma att riktas mot mig.”

”Centerpartiets partiledare Anna-Karin Hatt avgår. Det påverkande människors liv på ett sätt som du kanske inte förstår själv.”

”Centerpartiets partiledare Annie Lööf var ett av de tilltänkta offren i Visbydådet under Almedalsveckan i år. Själv skriver centerledaren på Facebook att det är omskakande och att hatet inte får vinna.”

Bumper

Elin: När politiker blir mer synliga, till exempel under valår, ökar också deras utsatthet för hot och hat. Hösten 2025 meddelade Centerns partiledare Anna-Karin Hatt att hon lämnade sitt uppdrag just på grund av den stora otryggheten som dagens samhällsklimat skapade. Vad gör sånt med demokratin och med viljan att engagera sig?

Jan: De allra flesta som har suttit då på andra sidan och varit misstänkta, de har dels inte riktigt förstått vad konsekvenserna kan bli av att kasta ur sig en massa saker på nätet eller i ett mejl eller så. Man kan inte känna sig trygg ibland ens i sitt eget hem. Man måste alltid ha koll hundra meter innan jag kommer till min port hemma så kollar jag att det är tomt där. Är det någon person som står i porten så väntar jag tills den har försvunnit innan jag går in.

Elin: Det här är Snacka om brott, en podd från Brottsförebyggande rådet.

Bumper

Elin: Hur vanligt är det att folkvalda politiker utsätts för hot och hat?

Anna: PTU är ju en enkätundersökning som vi skickar ut till förtroendevalda i kommun och regionfullmäktige och i riksdagen. Vi har gjort det nu sju gånger och det vi kan se som i senaste undersökningen, då tittade vi på utsatthet under 2024. Och då såg vi att var fjärde förtroendevald uppgav någon form av utsatthet under 2024.

Elin: Det här är Anna Frenzel, forskare på Brottsförebyggande rådet.

Anna: Vi ställer ju frågor om flera olika typer av händelser och vi ser till exempel då att olika former just av hot och trakasserier är betydligt vanligare jämfört med till exempel utsatthet för våld och skadegörelsebrott. Sen tittar vi också på hur utsattheten ser ut i olika grupper och där ser vi att det är lite högre utsatthet bland kvinnor jämfört med bland män, också bland yngre personer jämfört med äldre förtroendevalda. Och det vi såg i senaste undersökningen var att Miljöpartiet var det parti som hade högst utsatthet med 33%, alltså var tredje förtroendevald som hade blivit utsatt. Och Centerpartiet var det parti som hade lägst utsatthet, där det var 20% som gav utsatthet. Den vanligaste typen av konsekvens, det är att man begränsar sig själv på internet och i sociala medier. Och just den typen av konsekvens började vi ställa frågor om i 2023 års undersökning. Så den kan vi inte följa så långt över tid. Men sett till alla andra typer av konsekvenser som vi ställer frågor om, så har vi sett att det vanligaste tidigare, det är just det här att man inte ger någon form av själv censur, att man undviker att engagera sig och uttala sig i särskilda frågor. Och där ser vi till exempel frågor som rör migration, rasism, det kan vara HBTQI, jämställdhetsfrågor. I senaste undersökningen så såg vi också att Israel-Palestina-konflikten nämndes. Under pandemin så såg vi att vaccinationsfrågan var liksom en sån här het fråga som genererar utsatthet helt enkelt.

Elin: Jan Jönsson, oppositionsborgarråd i Stockholms stad, har genom åren utsatts för många hot och hatvågor, främst på nätet. För honom har det absolut påverkat hans trygghet i det offentliga rummet.

Jan: Jag skulle nog inte säga att det har förändrat arbetet så väldigt mycket. Däremot så har det förändrat mitt sätt att tänka när jag rör mig i offentliga sammanhang. Och det gör man ju nästan alltid som politiker, även när jag inte är så att säga i någon, något offentligt möte eller så, står i tunnelbanan eller vad det nu kan är, så är man ju ändå en, en offentlig person. Så att den vaksamheten har definitivt de här grejerna påverkat. Jag minns när jag var med om en, en väldigt stor våg utav mycket hot och hat kring 2019 att jag tyckte ett tag att det var lite jobbigt med att göra såhär sociala medier-inlägg och så. Så att jag kunde tycka att det var jobbigt att se mig själv på bild. Det var mycket kopplat till att, att mycket det som skrevs handlade om min kropp och sådär. Men sen allt efter som tiden har gått så har jag nog snarare blivit triggad att hålla på liksom mer med de frågorna som har skapat de här hot och hatvågorna. Men jag känner ju definitivt till personer som medvetet väljer bort

frågor som ju då framför allt handlar om migration, mänskliga rättigheter. Det kan vara HBTQ-frågor och den typen utav frågor.

Elin: Enligt Jan Jönsson kan stödet från samhället variera mycket beroende på var i Sverige man är verksam.

Jan: Nu tillhör jag då Stockholms stad och det är ju en väldigt stor kommun och det innebär också att vi har väldigt, väldigt stor egen säkerhetsavdelning som är så pass kvalificerad att de kan göra egna analyser, både på vad som sker ute på nätet i en del dolda forum och även titta på hur olika medieutspel, vad det får för genomslag och vad det får för konsekvenser och effekter i olika miljöer och sådär. Det är ju ganska få förunnat av oss förtroendevalda, ska jag säga, för att de flesta tillhör väldigt små kommuner som kanske har en säkerhetssamordnare på sin höjd. De blir ju väldigt utlämnade till den lokala polisen att medverka i det här. Där har ju jag också haft lite- Bättre eftersom Stockholmspolisen har en helt egen demokratiavdelning eller vad det kan heta, som också har varit väldigt hjälpsam.

Elin: Anna Frenzel på Brå delar den bilden.

Anna: Vi ser definitivt att utsattheten skiljer sig åt mellan olika politiska församlingar. Och det vi ser till exempel är att andelen utsatta är störst inom riksdagen. I senaste undersökningen så var det ungefär två av tre riksdagsledamöter som uppgav att de hade blivit utsatta. Och i kommunfullmäktige så var det en av fyra och i regionfullmäktige var det ungefär en av tre som uppgav utsatthet. Och det här är också ett mönster vi har sett över tid. Men där tycker jag också att det är viktigt att påtala att även om andelen utsatta, alltså procentuellt sett, är större inom riksdagen, så den stora majoriteten utsatta personer, det är ju förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige. För det är så pass många fler förtroendevalda som har den typen av uppdrag.

Bumper

Elin: Under hösten 2025 avgick Anna-Karin Hatt som partiledare för Centerpartiet. På pressträffen berättade hon att skälet var att hon inte längre kände sig trygg, vare sig i hemmet eller ute på gatan. Hon sa att samhällsklimatet har blivit betydligt råare och att hon hade mött hot och hat varje dag. Men vad visar forskningen om politiker som lämnar sina uppdrag på grund av den här typen av otrygghet?

Anna: En av de typerna av konsekvenser som vi ställer frågor om är just om man har lämnat sina uppdrag. Och i vår undersökning så fångar vi inte upp att det är särskilt många som lämnar sina uppdrag just på grund av hot och hat och liknande. Till exempel i senaste undersökningen så var det 2,7% av de förtroendevalda som uppgav att de hade lämnat ett specifikt uppdrag medans

det var 1,5% som uppgav att de hade lämnat alla sina uppdrag. Så vi ser inte att just, att man lämnar just på grund av hot och hat verkar inte vara jättevanligt. Däremot så är det ändå en förhållandevis stor andel som överväger att lämna sina uppdrag. Men det verkar som sagt sedan inte vara så många som faktiskt gör det.

Elin: Jan Jönsson igen:

Jan: Det har funnits perioder då jag har ifrågasatt om priset är värt det. Men sen har ju jag varit ute ofta i frågor där också stödet ifrån stora delar av allmänheten har varit väldigt stort med glada tillrop både på sociala medier och mejl, där folk har skrivit att jag röstar visserligen inte på ditt parti, men att här tycker jag verkligen du har rätt. Eller jag tycker inte att man ska behöva utsättas för glåpord och annat för att man tar ställning i ja en HBTQ-fråga eller migrationsfråga eller så. Och det, jag ska säga att det där är liksom allmänhetens stöd från människor som jag inte har en aning om vilka de är. Det har varit väldigt betydelsefullt för att faktiskt orka kämpa vidare. Och det har ju också gjort att det har blivit någon mening med det hela. Men tar vi en fråga som nedläggning av en skola eller individärenden i socialtjänsten, då kan man ju snarare bli ett ganska tydligt hatobjekt för enskilda individer. Och det har vi ju exempel här i Stockholmsområdet, inte minst i Huddinge kommun, där, där det har fått förfärliga konsekvenser både för de förtroendevalda och för de tjänstepersoner som jobbar i ett väldigt specifikt ärende där människor har behövt flyttas till skyddade boenden och fått sina bilar uppeldade och hela hus har brunnit ner och allt vad det är. Jag måste säga att demokratipolisens har varit väldigt, väldigt bra i alla mina rättsprocesser och jag har även pratat med en del andra som har haft kontakt just med den enheten och de har samma erfarenhet att det är väldigt respektfullt bemötande. Det tas på väldigt stort allvar. De har också gjort väldigt stora ansträngningar måste jag säga för att hitta misstänkta och sådär. Och i mitt fall har ju det också kunnat leda till då åtal och så.

Elin: En av dem som arbetar på Polisens demokratigrupp är Daniel Jakobsson.

Daniel: Vi har ju tre stycken. Storstäderna har ju då varsin grupp som vi kallar nu för gruppen mot demokratihotande brottslighet. Och det är ju de gamla hatbrottsgrupperna då som har fått ett nytt och bredare uppdrag som också innefattar då hot mot förtroendevalda, journalister, andra opinionsbildare. Och de finns ju då endast i Stockholm, Göteborg och Malmö. I de övriga fyra regionerna så finns det en, en organisation där man har utpekad utredare som finns utspridda i regionerna som i första hand ska ta de här ärendena då. Och här kan man väl också säga att det finns ju jättemycket likheter när det kommer till de här brotten som förtroendevalda eller journalister utsätts för och hatbrotten då. Men skillnaden för polisen är att vi har ju sedan många år tillbaka den här hatbrottsmarkeringen som gör att, att vi markerar ärendena

med att det här är ett hatbrott, vilket gör att de lättare sorteras rätt och hamnar hos de här demokratigrupperna mot demokrati och brottslighet.

Elin: Enligt honom består polisens arbete mycket av att föra en dialog med partier och kommuner för att se till att alla är medvetna om sitt ansvar gällande folkvaldas trygghet och säkerhet.

Daniel: Vi försöker ju jobba igenom eller tillsammans med till exempel SKR. Nu under valupptakten så har vi ju, informerar vi ju partiernas säkerhetsorganisationer. Lokalt så försöker man ju också då informera och ha dialog med kommuner. Så att det är svårt för oss att göra, att ha något slags eget arbete. Men igenom att liksom jobba nära kommuner, regioner, riksdagens säkerhetsorganisation och även då partiernas säkerhetsorganisationer så försöker vi ju trycka på de här sakerna. Vilket ansvar tar, vem är arbetsgivaren? Har man rätt ut det? Vilket ansvar tar arbetsgivaren? Hur tänker man kring de här sakerna? Vem står som, som anmälare? Är det, är det upp till enskild politiker som utsätts att, att själv driva ärendet?
Två partier verkar sticka ut och det är ju Miljöpartiet och SD som, där det finns väldigt mycket anmälningar kopplade mot företrädare då för de här partierna. Vi ser också nu då att det har varit flera anmälningar kopplade till HBTQI-frågor. Men nu när vi spelar in så är vi mitt uppe i liksom pride-tider också när... Så att det är svårt att säga om det är en generell trend eller om det är kopplat just till vad som händer nu. Så att det är lite svårt för polisen tror jag att säga exakt vilka frågor det som skapar hatet och hotet.

Bumper

Elin: Jan Jönsson har själv fått motta hot när han har uttalat sig i HBTQI-frågor och vittnar om att det är ett av de mest polariserande ämnena.

Jan: Jag har pratat med politiker på väldigt hög nivå som har berättat för mig att de medvetet undviker vissa frågor just för att de faktiskt inte orkar hålla på med det hat och hot och tjafs som blir följden av de här frågorna. Och då, då är det just det här HBTQ, mänskliga rättigheter, migration, rasism, den typen utav frågor. Och, eh, det de upplever också när de har berättat att de tycker att då blir själva hatandet och hotandet ett, ett störningsmoment för att få ut andra budskap. Så att då undviker man det och då är det bättre att hålla tyst. Och jag har blivit ganska förfärad faktiskt över när jag har fått höra det ifrån kollegor att det är så de tänker. För då har det ju verkligen börjat få en påverkan på demokratin och det demokratiska samtalet.

Elin: Enligt Anna Frenzel på Brå går att se vissa skillnader mellan olika grupper av folkvalda. Kvinnor är mer utsatta än män.

Anna: Ja, vi ser en liten könsskillnad i själva utsattheten. Det handlar om ungefär tre procentenheter där det är lite större andel kvinnor som uppger utsatthet. Och det har vi sett ända sedan 2018. Och, eh, vi ställer en följdfråga till de utsatta

om ifall det har förekommit något verbalt eller fysiskt angrepp av sexuell karaktär vid händelserna. Och där kan vi se att det är ju vanligare att kvinnor uppger att utsattheten har varit mer sexualiserad. Alltså till exempel att man kan ha fått kommentarer som handlar om ens utseende, ens kropp, ens klädsel och liknande. Medans bland män så är det ju vanligare att man får kommentarer som mer liksom faktiskt handlar om ens uppdrag eller till exempel ett beslut man har fattat och liknande. Och det här, det finns även annan forskning som visar just på de här skillnaderna i själva karaktären på utsattheten för kvinnor och män. Brå genomför ju kortanalyser där man använder redan befintlig data och gör lite nya skärningar på och så. Det här är då en sådan ana-analys som Brå har publicerat. Och då, i den här kortanalysen så har vi då specifikt tittat på konsekvenserna av hot och trakasserier och våldsskadegörelse och stöld inom olika grupper av förtroendevalda. Och det vi kan se till exempel är att förtroendevalda med utländsk bakgrund, de uppger i större utsträckning både konsekvenser i och utanför ens politiska uppdrag jämfört med förtroendevalda med svensk bakgrund. Och där som exempel så kan vi nämna att kvinnor med utländsk bakgrund i mer än dubbelt så stor utsträckning uppger att de faktiskt har lämnat ett specifikt uppdrag jämfört med kvinnor med svensk bakgrund. Det är fortfarande på ganska låga nivåer, men man ser liksom stora, ganska stora skillnader där.

Och sen ser vi till exempel att yngre personer, de som är upp till 49, uppger också konsekvenser i större utsträckning jämfört med de som är 50 år och äldre. Och framför allt bland kvinnor ser vi de här skillnaderna.

Bumper

Elin: Jan Jönsson har tagit flera av hoten till domstol.

Jan: Ja, jag tror att det har ganska stor betydelse därför att jag har ju märkt i de här rättegångarna att de allra flesta som har suttit då på andra sidan och varit misstänkta, de har dels inte riktigt förstått vad konsekvenserna kan bli av att kasta ur sig en massa saker på nätet eller i ett mejl eller så. Flera av dem har dessutom, vilket har känts genuint, bett om ursäkt efter rättegången för att de inte hade förstått att det får konsekvenser i att man måste vara vaksam i alla offentliga sammanhang. Man kan inte känna sig trygg ibland ens i sitt eget hem. Man måste alltid ha koll hundra meter innan jag kommer till min port hemma så kollar jag att det är tomt där. Är det någon person som står i porten så väntar jag tills den har försvunnit innan jag går in. Och dessutom så finns det ju en del då som slänger ur sig saker i sådana här omfattande kommentarsfält. Och då kanske man kan tänka såhär att ja men i ett kommentarsfält på 5 000 kommentarer spelar det så stor roll då om någon skriver att ja, vi borde skjuta honom i huvudet. Om man inte menade så mycket mer med det. För de tänker så ofta att jag då inte har läst det här meddelandet. Problemet är att bland de där andra 5 000 eller i vissa fall som det har varit med filmer som har lagts ut om mig, 300 000 tittare. Vad är det som säger att inte någon galning bland de här 300 000 får för sig att faktiskt göra allvar av det som den här personen har

uppmanat till? Och det har ofta de här personerna, i min upplevelse, inte överhuvudtaget reflekterat över. Och då tror jag att åtal och fällande dom faktiskt kan ha en viss modererande effekt.

Bumper

Daniel: Det är lättare att sitta bakom ratten och skrika på medtrafikanterna än att gå ut och liksom konfrontera någon. Det blir på något sätt ett skydd där man sitter i sin hemma hos sig själv liksom. Det finns vissa saker och det finns utredningar kopplade till sådana saker som doxing, att man avslöjar personuppgifter och sådär. Men det stora problemet är väl den stora massan och den här förskjutningen och möjligen i normer på vissa forum där den som uttrycker sig på det här sättet inte längre är den avvikande kanske, utan kanske är en utav majoriteten, att det är den jargongen som råder liksom. Polisarbete bygger ju väldigt mycket ändå på ett, en samverkan med medborgarna och att folk anmäler brott, att folk reagerar på vad som är brottsligt liksom. När det inte längre sker så blir det ju svårare att utföra vårt arbete också givetvis.

Anna: Jag tycker att det är intressant att vi ser egentligen inte att utsattheten verkar ökat så mycket, men däremot så ser vi att konsekvenserna av utsatthet och oro har ökat över tid. Och just att en av de konsekvenserna som har ökat mest är att man undviker att engagera sig och uttala sig i särskilda frågor. Och det blir ju ett demokratiproblem såtillvida att dels så kommer det vara vissa frågor som inte debatteras lika ofta som andra frågor. Och sen att vi också ser att förtroendevalda ändå överväger att lämna sina uppdrag. Och nu har vi inte data på det utifrån PTU, men jag tänker att många partier säger ju själva det att man är oroliga för att det blir svårt att rekrytera nya förtroendevalda och kanske framför allt då yngre personer och kvinnor och personer med utländsk bakgrund. Och då kan man ju fundera på i förlängning, vad är det för förtroendevalda vi får i samhället och hur kommer de faktiskt representera samhället? För det är det som är risken att i slutändan att vi får förtroendevalda som faktiskt inte representerar samhället särskilt väl. Och sen också, ja men det demokratiska samtalet och att de förtroendevalda, vi ser att det är ungefär en femtedel av händelserna, så uppger de utsatta att det är en annan förtroendevald som har utsatt dem. Och det sätter ju någonstans ribban för det politiska samtalet som blir och den debatten som blir och vad privatpersoner, hur privatpersoner känner att och tycker att man kan bete sig mot de förtroendevalda när man ser att förtroendevalda själva har en ganska dålig ton mot varandra. Så det tänker jag att det blir liksom ett, det blir konsekvenser och det blir ett problem för hela det, det demokratiska samtalet.

Elin: Du har hört en podd från Brottsförebyggande rådet. De som har medverkat heter Anna Frenzel, Jan Jönsson, Daniel Jakobsson och jag heter Elin Bohman. Nyhetsklippen kommer från Sveriges Radio. Du hittar alla poddavsnitt på [bra.se/podd](https://www.bra.se/podd). Följ oss gärna i din poddspelare så att du inte missar nästa avsnitt.

(Musik)